

**Голові спеціалізованої вченої ради ДФ 20 051.127
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
доктору мистецтвознавства, професору,
професору кафедри музичної україністики
та народно-інструментального мистецтва
Дутчак Віолетті Григорівні
76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57**

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Мартинової Ірини Василівни

**«Багатовекторність діяльності військових духових оркестрів у
суспільно-культурних процесах в Україні (кінець XX – початок XXI
століть)», подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 034 «Культурологія»**

1. Актуальність теми роботи. Діяльність військових духових оркестрів є не тільки невід'ємною частиною української історії та культури, а й об'єктивним чинником сьогодення в умовах становлення Незалежної України і її оборони в умовах російсько-української війни. Вивчення цієї проблематики в сучасному мистецтвознавстві є недостатнім і потребує різноаспектних наукових розвідок. Тому дисертація Мартинової Ірини Василівни «Багатовекторність діяльності військових духових оркестрів у суспільно-культурних процесах в Україні (кінець XX – початок XXI століть) є своєчасною і актуальною, що викликає схвалення та підтримку.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення. Дисертація складається з анотації (українською та англійською мовами) зі списком публікацій за темою дисертації, вступу, трьох розділів (семи підрозділів), висновків, списку використаних джерел (279 позицій), додатків. Загальний обсяг дисертації – 250 с. Основний текст складає 188 с.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету і основні задачі дисертаційного дослідження, визначено наукову новизну роботи і практичне значення отриманих результатів, описано методи, які були використані у дослідженнях і особистий внесок здобувача.

У **першому розділі** проаналізовано теоретико-методологічні основи дослідження військових оркестрів як соціокультурного феномену, зокрема розглянуто військовий духовий оркестр як феномен музичної культури, викладено і історіографію, джерельну базу та методологію дослідження.

У **другому розділі** розглянуто генезу і розвиток військових оркестрів в Україні, зокрема визначено історико-соціальні передумови формування українських військових оркестрів, охарактеризовано українську військову музику як віддзеркалення особливостей національної ментальності.

Третій розділ представлений дослідженням функцій військових оркестрів в суспільно-культурних процесах незалежної України, зокрема: трансформаційним процесам функціональності військових оркестрів в добу незалежності в Україні, концертній діяльності військових оркестрів, характеристика їхнього репертуару, жанрових трансформацій цього репертуару.

Висновки за результатами виконання дисертаційної роботи підкреслюють наукову новизну та практичну цінність проведених досліджень.

Список використаних джерел свідчить про те, що під час роботи було опрацьовано значний обсяг літератури із питань досліджуваної проблеми та проаналізовано сучасні результати наукових пошукувань цієї тематики.

Дисертація є завершеною науковою працею, а її оформлення відповідає встановленим вимогам МОН України.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота відповідає науковому напрямку кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Вона є частиною науково-дослідної теми «Актуальні питання культурології: теорія та історія культури» (державний реєстраційний номер 0117U004571). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 26 жовтня 2021 року (протокол № 9).

4. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Основні наукові результати та висновки дисертації пройшли апробацію під час міжнародних наукових конференцій та знайшли відображення в публікаціях у фахових виданнях. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано: 4 статті у фахових виданнях України категорії «Б»; 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, 1 стаття у всеукраїнському виданні, 1 тези конференцій у матеріалах регіональної конференції. Усі публікації є одноосібними.

Дисертантка отримала такі наукові результати: у роботі *вперше*: здійснено комплексний джерелознавчий аналіз наукової та публіцистичної літератури про формування і розвиток військових оркестрів у контексті історії української музичної культури; здійснено наративну характеристику еволюції діяльності військових оркестрів у дискурсі історії; українські військові оркестри розглядаються як система, котра передбачає взаємодію освітнього, композиторського, виконавського компонентів; українські військові оркестри розглядаються як колектив-команда, яку об'єднує не тільки прагнення до професійної досконалості і спільна художня ідея, але й ментально-емоційні почуття взаєморозуміння підтримки та освіти універсальність; оновлено оцінки та осучаснено функційні концепції військово-оркестрового виконавства у контексті державотворення в сучасній Україні; висвітлено нові мистецькі здобутки військово-оркестрової служби ЗСУ. *Сформовано* концепцію всеукраїнського музичного виконавського репертуару військових оркестрів, котрий ґрунтується на музиці українських композиторів. Збагатилося новітніми смислами поняття «український військовий оркестр», який позиціонується як колектив висококваліфікованих музикантів, як команда особистостей, котрі характеризуються виконанням багатьох функцій і є складовою певного армійського підрозділу. Такий колектив відзначається особливим професійним універсалізмом, оскільки забезпечує адміністративно-церемоніальні та суспільно-культурні запити.

Трансформаційні процеси функціональності військових оркестрів в добу Незалежності в Україні розглядаються крізь призму адміністративно-організаційного структурування Військово-музичного управління ЗСУ – структурного підрозділу Генерального штабу ЗСУ як новітньої державно-мистецької моделі.

5. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані для підготовки спеціальних та узагальнювальних праць під час розробки навчальних курсів з «Історії української культури», «Історії української музики», «Історії інструментального мистецтва».

6. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності не виявлено.

7. Зауваження до дисертації:

- у вступі, виокремлюючи актуальність дослідження, варто було звернути увагу на історичний контекст формування військових оркестрів в Україні;
- у роботі зустрічаються граматичні та стилістичні помилки.

Запитання:

1. Чи існує концептуальна праця щодо військових оркестрів в Україні?
2. Які, на Вашу думку основні етапи функційних трансформацій військових оркестрів і з чим вони пов'язані?

Всі наведені недоліки загалом не впливають на позитивну оцінку дисертації. Зауваження можуть бути предметом подальших досліджень автора.

Висновки щодо дисертаційної роботи. Вважаю, що дисертація Мартинової Ірини Василівни «Багатовекторність діяльності військових духових оркестрів у суспільно-культурних процесах в Україні (кінець XX – початок XXI століть)» є завершеною науковою роботою, яка презентує низку нових та актуальних результатів, що свідчать про її складність, систематичність та важливе значення для сфери мистецтвознавства. Дисертація повністю відповідає вимогам наказу Міністерства науки і освіти України № 40 від 12.01.2017 р. «Про

затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р. та № 507 від 03.05.2024 р.), а її авторка Мартинова Ірина Василівна заслуговує присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 043 «Культурологія».

Рецензент:

доктор мистецтвознавства,
професор кафедри музичної україністики та
народно-інструментального мистецтва
Навчально-наукового інституту мистецтв
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Мирон ЧЕРЕПАНИН